

Els resultats de la balança fiscal de Catalunya amb el sector públic central l'any 2011

Juny 2014

Els resultats de la balança fiscal de Catalunya amb el sector públic central s'han elaborat seguint la metodologia i els criteris aprovats pel Grup de Treball per al càlcul de les balances fiscals, nomenat pel Govern el 30 de juliol de 2013 en compliment de la Llei 10/2012, de 25 de juliol, de publicació de les balances fiscals.

Formen part d'aquest Grup de Treball:

- Núria Bosch i Roca
- Marta Espasa i Queralt
- Guillem López-Casasnovas
- Esther Martínez i Garcia
- Joan Rosselló i Vilallonga

El Grup de Treball està dirigit per Elsa Artadi, directora general de Tributs i Joc, i Ivan Planas, director general d'Anàlisi i Seguiment de les Finances Públiques. Des de la subdirecció general de Finançament Autòmic es duen a terme les tasques de secretaria del Grup de Treball.

Les dades que es presenten s'han calculat seguint els dos grans enfocaments sobre les balances fiscals: el principi del flux monetari i el principi de la incidència càrrega-benefici.

Abans d'entrar en l'anàlisi dels resultats, cal fer algunes precisions de caràcter metodològic que suposen canvis respecte als estudis anteriors, derivats dels acords presos pel Grup de Treball o, en alguns casos, d'haver disposat d'una informació més precisa. A continuació es presenten les dades de Catalunya, analitzant els ingressos aportats i les despeses rebudes del sector públic central.

1. Canvis metodològics a destacar

La metodologia de càlcul de les balances fiscals aprovada pel Grup de Treball no ha variat considerablement respecte a la metodologia aplicada en els estudis anteriors de la balança fiscal de Catalunya. Ara bé, per ser més precisos cal fer notar alguns dels canvis en els criteris d'imputació dels ingressos i de les despeses.

Pel que fa als ingressos, s'inclouen al càlcul de la balança fiscal els ingressos patrimonials de l'Estat, que fonamentalment són els de l'entitat "*Loterias y Apuestas del Estado*", i dividendes del Banc d'Espanya. En els estudis anteriors no es consideraven aquests recursos, però amb la metodologia aprovada pel Grup de Treball, s'acorda que formin part del càlcul de la balança i, com a conseqüència, es computin com a ingressos aportats des de Catalunya.

Pel que fa a les despeses, s'ha millorat la informació corresponent als organismes autònoms, ja que en els anteriors estudis no es disposava de la liquidació de la seva despesa territorialitzada i es feia una imputació segons diverses variables, com poden ser el pes de la població, el del PIB, etc. La informació disponible inclou la despesa territorialitzable d'aquests organismes autònoms, raó per la qual les imputacions segons les diferents variables han estat de menor importància. Com a conseqüència, es pot afirmar que les dades de les despeses dels organismes autònoms seran molt més precises i acurades en els resultats del 2011 que en els anteriors.

També s'ha variat la imputació de les inversions de l'empresa Adif segons el principi de la incidència càrrega-benefici, adoptant un criteri de distribució del 50% segons la localització de la inversió i el 50% a parts iguals entre la població i el PIB.

2. Els resultats de la balança fiscal de Catalunya

El saldo de la balança fiscal es calcula per la diferència entre els ingressos aportats al sector públic central des de Catalunya i les despeses que el mateix sector públic destina a Catalunya. Aquestes dades indiquen els fluxos econòmics que es produeixen entre Catalunya i el sector públic central.

Els dos enfocaments bàsics per calcular els saldos fiscals es basen en dues aproximacions: la del flux monetari i la de la incidència càrrega-benefici. Segons el flux monetari, els ingressos del sector públic central s'imputen al territori on es localitza la capacitat econòmica sotmesa al gravamen i les despeses s'imputen al territori on es realitza. Segons el principi de la incidència càrrega-benefici, els ingressos s'imputen al territori on resideixen les persones que finalment suporten la càrrega impositiva i les despeses, al territori on resideixen els beneficiaris d'aquesta despesa.

En aquest apartat s'exposen els ingressos i les despeses del sector públic central a Catalunya imputades segons ambdues metodologies: el flux monetari i la incidència càrrega-benefici.

Segons el flux monetari, els ingressos aportats per Catalunya representen el 19,2% del total i les despeses rebudes, un 14%; com a conseqüència, se'n deriva un diferencial de 5,3 punts percentuals dels ingressos per sobre de les despeses.

Segons la incidència càrrega-benefici, els ingressos aportats per Catalunya són un 18,9% del total i les despeses rebudes del 15%, el diferencial en aquest cas és de 3,9 punts percentuals.

Així doncs, en tots dos enfocaments es constata que els ingressos aportats tenen un pes similar al del PIB de Catalunya (18,6% l'any 2011) i les despeses, un pes inferior a la població (16%).

Quadre 1

Resultats balança fiscal de Catalunya

Any 2011

	Flux monetari		incidència càrrega-benefici	
	M€	%	M€	%
Ingressos	47.725	19,2%	46.859	18,9%
Estat+OA+Emp. Púb.	22.244	19,5%	21.853	19,1%
Seguretat Social	25.480	19,0%	25.006	18,7%
Despeses	39.903	14,0%	42.827	15,0%
Estat+OA+Emp. Púb.	10.643	9,4%	13.599	12,1%
Seguretat Social	29.261	16,9%	29.228	16,9%

Si s'exclouen les operacions de la Seguretat Social, que per les seves característiques són despeses no discrecionals, els diferencials entre el pes dels ingressos aportats i les despeses rebudes s'incrementa substancialment.

En el cas del flux monetari, els ingressos, amb un 19,5%, continuen representant un pes similar al del PIB i, en canvi, el pes percentual de les despeses es redueix fins al 9,4%, de manera que el diferencial dels ingressos respecte a les despeses s'eleva a 10 punts.

En termes d'incidència càrrega-benefici els resultats són similars, amb un diferencial de 7,1 punts percentuals, si bé inferiors als del flux monetari, ja que les despeses imputades a Catalunya tenen un pes més elevat que en els càlculs del flux monetari.

Es pot afirmar, doncs, que quan s'analitzen les despeses discrecionals, és a dir, les que tenen més marge de decisió, la diferència entre els ingressos aportats i les despeses rebudes s'incrementa notablement.

A continuació s'exposen més detalladament els ingressos i les despeses que s'imputen a Catalunya l'any 2011.

3. Els ingressos

El quadre 2 presenta el detall dels ingressos aportats per Catalunya al sector públic central segons el flux monetari. Pel 2011, el conjunt d'aquests ingressos sumen 47.725 milions d'euros i representen el 19,2% del total. Els ingressos aportats a l'Estat representen el 19,5% del total i els aportats a la Seguretat Social, un 19%. Els ingressos aportats als organismes autònoms i a les empreses públiques són poc rellevants en termes quantitius, ja que són ens que es financen bàsicament amb transferències de l'Estat, que no es computen perquè els ingressos s'analitzen en termes consolidats, és a dir, descomptant les transferències entre les administracions públiques centrals. Del conjunt d'ingressos aportats al sector públic central, les cotitzacions a la Seguretat Social són les que, en termes absoluts, tenen un import més elevat, de 25.480 milions d'euros, un 53,4% del total d'ingressos aportats al sector públic central.

Quadre 2

La balança fiscal de Catalunya amb el sector públic central

Detall del resultat de la imputació territorial dels ingressos

l'any 2011. Flux monetari

Milions d'euros

	Catalunya	% Cat. / total
Total ingressos	47.725	19,2
Ingressos Estat	21.278	19,5
IRPF	7.553	21,7
I. Societats	3.660	19,8
IVA	5.468	19,5
Impostos especials	1.200	18,9
Resta	3.398	15,9
Ingressos OA i ens públics	262	13,8
Ingressos empreses públiques*	704	20,1
Ingressos SS**	25.480	19,0
Ingressos per cotitzacions	24.604	19,0
Altres	876	18,4

* Ingressos d'explotació AENA + Ports de l'Estat

** Inclou les classes passives i els organismes autònoms de les mútues de funcionaris, SEPE i FOGASA

Nota: A les dades de la liquidació de pressupost de l'Estat del 2011 s'han ajustat les bestretes de tresoreria extrapressupostàries de l'Estat cap a les comunitats autònomes del model de finançament autonòmic que es van afegir a la liquidació del pressupost de l'Estat del 2009.

El quadre 3 mostra el mateix detall dels ingressos del sector públic central a Catalunya imputats segons la incidència càrrega-benefici. Tal com es pot veure, no es produeixen gaires diferències respecte a les imputacions segons el flux monetari¹.

Quadre 3

La balança fiscal de Catalunya amb el sector públic central

Detall del resultat de la imputació territorial dels ingressos l'any 2011. Càrrega-benefici

Milions d'euros

	Catalunya	% Cat. / total
Total ingressos	46.859	18,9
Ingressos Estat	20.887	19,2
IRPF	7.553	21,7
I. Societats	3.632	19,7
IVA	5.468	19,5
Impostos especials	1.200	18,9
Resta	3.034	14,2
Ingressos OA i ens públics	262	13,8
Ingressos empreses públiques*	704	20,1
Ingressos SS**	25.006	18,7
Ingressos per cotitzacions	24.122	18,7
Altres	885	18,6

* Ingressos d'explotació AENA + Ports de l'Estat

** Inclou les classes passives i els organismes autònoms de les mútues de funcionaris, SEPE i FOGASA

Nota: A les dades de la liquidació de pressupost de l'Estat del 2011 s'han ajustat les bestretes de tresoreria extrapressupostàries de l'Estat cap a les comunitats autònomes del model de finançament autonòmic que es van afegir a la liquidació del pressupost de l'Estat del 2009.

4. Les despeses

Les despeses del sector públic central rebudes a Catalunya segons el flux monetari l'any 2011 sumen 39.903 milions d'euros, xifra que representa un pes del 14% respecte del total. Si se n'analitza la composició, s'observa el poc pes que tenen les despeses de l'Estat, un 9,3% del total, mentre que les de la Seguretat Social representen un 16,9% del total. Cal fer notar que aquestes últimes corresponen bàsicament a pensions i altres prestacions econòmiques, que no tenen un caràcter

¹ Això es deu al fet que, quan no es produeix translació fiscal, els índex d'imputació són els mateixos.

discrecional, és a dir, es reben en funció d'on resideixen els beneficiaris de les prestacions.

Quadre 4

La balança fiscal de Catalunya amb el sector públic central

Detall del resultat de la imputació territorial de les despeses
l'any 2011. Flux monetari
Milions d'euros

	Catalunya	% Cat. / total
Total despeses	39.903	14,0
Despeses Estat	8.202	9,3
Finançament autonòmic	382	2,7
Finançament local	2.521	18,5
Infraestructures de transport	374	10,7
<i>Carreteres</i>	173	7,5
<i>Ferrocarrils</i>	201	17,0
Defensa	422	5,6
Interessos deute	2.397	10,8
Resta	2.106	7,9
Despeses OOA i ens públics	1.011	6,4
Inversió EEPP	1.429	15,7
ADIF	792	18,0
Aena	138	11,3
Puertos del Estado	147	20,1
SEITTSA	209	11,4
Altres	143	16,1
Despeses SS*	29.261	16,9
Prestacions**	28.406	17,1
Altres	855	13,0

* Inclou les classes passives i els organismes autònoms de les mútues de funcionaris, SEPE i FOGASA

** Inclou el capítol 4 de l'INSS i les entitats gestores, de les mútues d'AT i MP, del SEPE i del FOGASA. També s'inclou tot el programa de prestacions econòmiques del mutualisme administratiu de les mútues de funcionaris i tota la despesa de classes passives.

Nota: A les dades de la liquidació de pressupost de l'Estat del 2011 s'han ajustat les bestretes de tresoreria extrapressupostàries de l'Estat cap a les comunitats autònomes del model de finançament autonòmic que es van afegir a la liquidació del pressupost de l'Estat del 2009.

El quadre 5 mostra la imputació de les despeses segons la incidència càrrega-benefici. En conjunt, les despeses a Catalunya representen un 15% del total. Les que provenen de l'Estat tenen un pes més baix, del 12,2%.

Quadre 5

La balança fiscal de Catalunya amb el sector públic central

Detall del resultat de la imputació territorial de les despeses

l'any 2011. Càrrega-benefici

Milions d'euros

	Catalunya	% Cat. / total
Total despeses	42.827	15,0
Despeses Estat	10.717	12,2
Finançament autonòmic	382	2,7
Finançament local	2.521	18,5
Infraestructures de transport	486	13,8
<i>Carreteres</i>	281	12,1
<i>Ferrocarrils</i>	204	17,3
Defensa	1.206	16,0
Interessos deute	2.911	13,1
Resta	3.212	12,0
Despeses OOA i ens públics	1.487	9,4
Inversió EEPP	1.395	15,4
ADIF	776	17,6
Aena	146	12,0
Puertos del Estado	140	19,1
SEITTSA	217	11,8
Altres	116	13,0
Despeses SS*	29.228	16,9
Prestacions**	28.412	17,1
Altres	816	12,4

* Inclou les classes passives i els organismes autònoms de les mútues de funcionaris, SEPE i FOGASA

** Inclou el capítol 4 de l'INSS i les entitats gestores, de les mútues d'AT i MP, del SEPE i del FOGASA. També s'inclou tot el programa de prestacions econòmiques del mutualisme administratiu de les mútues de funcionaris i tota la despesa de classes passives.

Nota: A les dades de la liquidació de pressupost de l'Estat del 2011 s'han ajustat les bestretes de tresoreria extrapressupostàries de l'Estat cap a les comunitats autònomes del model de finançament autonòmic que es van afegir a la liquidació del pressupost de l'Estat del 2009.

5. El saldo fiscal i la imputació dels dèficits

A l'hora de computar els saldos fiscals dels territoris respecte a l'administració central, un dels aspectes a considerar és l'impacte del dèficit o superàvit del sector públic central en la distribució territorial dels ingressos i les despeses.

Per poder interpretar millor els resultats dels saldos fiscals dels diferents territoris és important descomptar l'efecte de l'existència dels possibles dèficits o superàvits dels comptes públics. Si no s'exclouen aquests impactes se'n poden extreure conclusions errònies, així per exemple, en cas de dèficit públic es podria donar el resultat que tots els territoris tinguessin un saldo fiscal positiu i, a la inversa, en cas de superàvit, que tots els territoris tinguessin dèficit fiscal. Evidentment, uns resultats com aquests no permetrien analitzar els fluxos interterritorials que es produeixen entre territoris a través de l'acció del sector públic central.

Per aquest motiu, els resultats de la balança fiscal es presenten en termes de pressupost equilibrat, considerant una igualtat entre els ingressos i les despeses del sector públic central.

En el quadre 6 es mostra el dèficit del sector públic central l'any 2011. Cal fer notar que aquesta xifra de dèficit correspon al resultat dels ingressos i despeses considerades en l'anàlisi de la balança fiscal i, per tant, no equival al dèficit públic d'aquest any.

Quadre 6

Dèficit de les operacions considerades

M€

	2011
Ingressos	248.304
Despeses	285.685
Dèficit públic	-37.381

A l'hora d'equilibrar els saldos fiscals es pot optar per dos ajustos. D'una banda, per la via de les despeses, és a dir, rebaixant les despeses al mateix nivell que els ingressos, i, de l'altra, per la via dels ingressos, és a dir, incrementant els ingressos fins al mateix import que les despeses. L'ajust via despeses suposaria reduir-les fins a 248.304 milions d'euros, i l'ajust via ingrés suposaria augmentar-los fins a 285.685 milions d'euros.

L'ajust de les despeses al mateix nivell que els ingressos ve a representar que l'administració central corregirà aquest dèficit reduint les despeses i, per tant, la imputació a Catalunya d'aquest ajust es fa reduint les despeses segons el pes que representen en el total estatal. Aquesta hipòtesi té coherència amb el fet d'imputar les despeses en interessos en funció del pes de les despeses que l'Estat destina a

Catalunya ja que, de fet, aquests interessos són la càrrega del deute derivada dels successius dèficits públics.

El quadre 7 presenta les dades del dèficit fiscal de Catalunya l'any 2011 amb equilibri pressupostari, ajustant per la banda de les despeses.

Quadre 7

Resultats balança fiscal de Catalunya

Pressupost equilibrat: hipòtesi ajust despeses

	2011	
	M€	% s/PIB
Flux monetari	-13.043	-6,7
Incidència càrrega-benefici	-9.636	-5,0

Els resultats de la balança fiscal quan s'equilibren les despeses mostren que el dèficit fiscal l'any 2011 és de 13.043 milions d'euros, un 6,7% del PIB. Per altra banda, segons el principi de la incidència càrrega-benefici, el dèficit fiscal és de 9.636 milions d'euros el 2011, un 5% del PIB.

L'ajust via ingressos al mateix nivell que les despeses representa que l'administració central corregirà aquest dèficit augmentant els impostos i, per tant, la imputació a Catalunya es fa incrementant proporcionalment els ingressos segons el pes que representen en el total estatal. Aquesta interpretació és coherent amb el fet de suposar que en situacions de dèficit públic, que es tradueixen en endeutament, es necessiten uns recursos extraordinaris que s'hauran de finançar en períodes posteriors mitjançant ingressos impositius. A la inversa, una situació de superàvit públic comportarà una futura reducció d'impostos.

El quadre 8 presenta les dades del dèficit fiscal equilibrant els ingressos, que és la hipòtesi d'ajust que es considera més plausible. En aquest cas, el dèficit fiscal de Catalunya segons el flux monetari és de 15.006 milions d'euros, xifra que suposa un 7,7% del PIB. El dèficit fiscal de Catalunya segons la incidència càrrega-benefici és de 11.087 milions d'euros, xifra que suposa un 5,7% del PIB.

Quadre 8

Resultats balança fiscal de Catalunya

Pressupost equilibrat: hipòtesi ajust ingressos

	2011	
	M€	% s/PIB
Flux monetari	-15.006	-7,7
Incidència càrrega-benefici	-11.087	-5,7

Conclusions

En èpoques de crisi econòmica i taxes d'atur elevades, el mètode del flux monetari que mesura l'impacte econòmic generat per l'activitat de l'administració central en un territori pren molta més rellevància. Així, segons aquesta metodologia, el resultat de la balança fiscal de Catalunya amb el sector públic central el 2011 és de 15.006 milions d'euros, un 7,7% del PIB català. Aquest càlcul s'ha fet equilibrant els ingressos perquè és la hipòtesi més plausible.

Quadre 9

Resultats balança fiscal de Catalunya amb el sector públic central

Flux monetari

Pressupost equilibrat: hipòtesi ajust ingressos

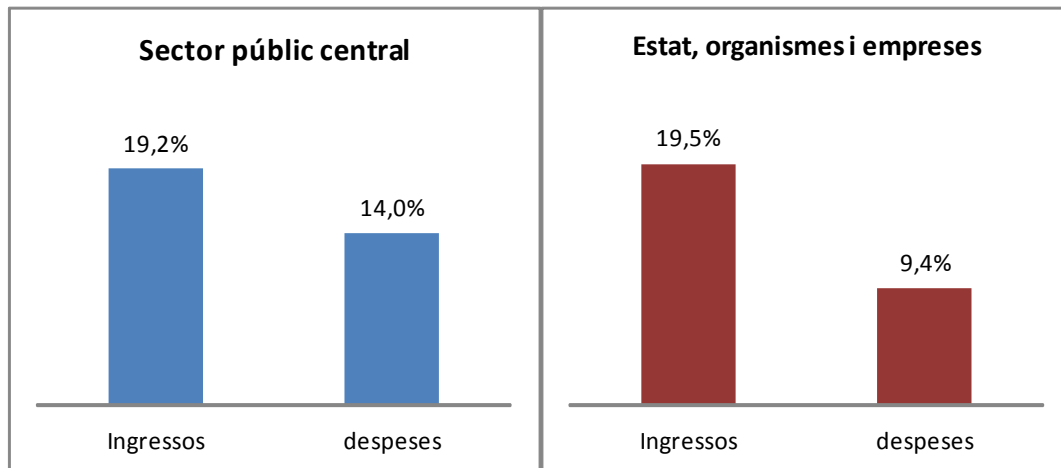
Milions €

	2011
Ingressos aportats per Catalunya	54.910
% Catalunya/total	19,2%
Despeses rebudes a Catalunya	39.903
% Catalunya/total	14,0%
Saldo	-15.006
% s/PIB	-7,7

El dèficit fiscal de Catalunya amb el sector públic central del 2011 és el resultat d'una aportació d'ingressos del 19,2% del total i d'unes despeses rebudes del 14%. Catalunya contribueix amb una proporció superior al seu pes en el PIB estatal (18,6% l'any 2011), en canvi rep una fracció de despesa que ni tan sols arriba al pes de la població sobre el conjunt de l'Estat (16%)

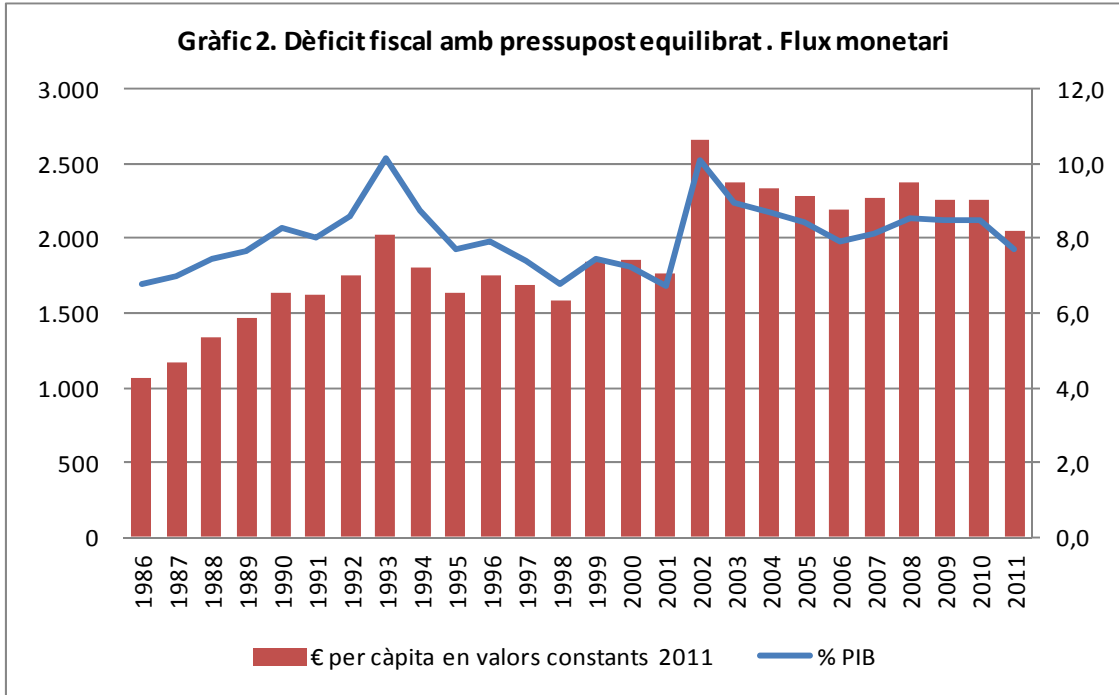
Aquest resultat procedeix bàsicament de l'actuació de l'Estat, organismes autònoms i empreses, on les despeses tenen un grau de discrecionalitat més elevat que les de la Seguretat Social. Si s'exclouen els ingressos i despeses de la Seguretat Social, el dèficit fiscal s'agreuja ja que els ingressos aportats són d'un 19,5% i les despeses rebudes d'un 9,4%, 10 punts percentuals de diferència.

Gràfic 1. Pes dels ingressos i despeses. Flux monetari
(Any 2011)

En el quadre i gràfic següents es mostra l'evolució de les dades des de l'any 1986 fins al 2011. S'observa que el dèficit fiscal de Catalunya se situa en un 8% del PIB de mitjana i mostra poques divergències entre els anys, ja que la desviació estàndard d'aquesta sèrie és només de 0,9 punts. Els màxims es produeixen l'any 1993 i el 2002 amb saldos superiors al 10% del PIB i les xifres mínimes el 1986, el 1998 i el 2001, amb dèficits fiscals inferiors al 7% del PIB.

També s'observa que el dèficit fiscal per persona (en valors reals del 2011) s'ha doblat en els últims 26 anys i ha passat de 1.071 euros l'any 1986 a 2.055 euros l'any 2011.

Quadre 10

La balança fiscal de Catalunya amb el sector públic central. Flux monetari

Evolució del dèficit fiscal de Catalunya

Milions d'euros	Milions euros ¹	% PIB Catalunya ²	€ per habitant (en valors constants del 2011)
1986	-2.465	-6,8	1.071
1987	-2.868	-7,0	1.176
1988	-3.466	-7,5	1.342
1989	-4.056	-7,7	1.464
1990	-4.867	-8,3	1.635
1991	-5.174	-8,0	1.620
1992	-5.988	-8,6	1.750
1993	-7.263	-10,1	2.030
1994	-6.732	-8,8	1.807
1995	-6.416	-7,7	1.641
1996	-7.088	-7,9	1.748
1997	-7.018	-7,4	1.685
1998	-6.813	-6,8	1.590
1999	-8.124	-7,5	1.838
2000	-8.532	-7,2	1.851
2001	-8.565	-6,7	1.765
2002	-13.696	-10,1	2.661
2003	-13.036	-8,9	2.377
2004	-13.595	-8,7	2.331
2005	-14.186	-8,4	2.281
2006	-14.493	-7,9	2.193
2007	-15.913	-8,1	2.277
2008	-17.200	-8,6	2.370
2009	-16.409	-8,5	2.254
2010	-16.543	-8,5	2.260
2011	-15.006	-7,7	2.055
Mitjana		-8,0	1.887
Desviació estàndar		0,9	401

¹ Segons pressupost equilibrat (hipòtesi ingressos = despeses)

² PIB 2008-2011 base 2008 INE, PIB 1995-2007 base 2000 enllaçat, PIB 1986-1994 base 1986 enllaçat

Nota: A partir del càlcul de la balança fiscal de l'any 2002 i del 2011, s'introdueixen alguns canvis metodològics en el càlcul de la balança fiscal de Catalunya amb el sector públic central.